

Den elfte

SUNNE-BYGD

Årsskrift för Sunne Hembygdsförening

2001

FÖRORD

Så var det då dags att lägga ännu ett år med beaktande till handlingarna. Det första året på 2000-talet. Året präglades av ett mycket krävande ekonomiskt arbete för föreningen. Styrelsen tvingades fatta flera tunga, samt för våra anställda och oss tråkiga beslut. Det ekonomiska läge som föreningen stod inför innebar att vi ej fortsättningsvis kunde betala ut löner, varför personalen måste sägas upp. Detta innebär att ett större ansvar nu vilar på styrelse och övriga medlemmar i föreningen. Alla som känner att man vill hjälpa till och är intresserade av att aktivt delta i föreningens olika aktiviteter är varmt välkomna. Hör av Er!

Vid senaste årsmötet besluta-

des att vandrarhemsverksamheten skulle utarrenderas. All förändring i organisation och verksamheter ställer krav på oss som är verksamma på olika poster. Den trygghet man tror finns i det som "alltid har funnits" förändras. Det tar olika lång tid för oss människor att inse att även förändringar kan leda till något bättre.

Våra arrendatorer har arbetat hårt och målinriktat. De har en hel del förslag till förändringar och förbättringar i verksamheten. Dessa förslag gagnar både Hembygdsföreningen och Vandrarhemmets verksamhet.

Ni får nu inte tro att allt är svart natt. Nej, tvärt om. En fras som ofta tas fram är: "Ur svårigheten växer något gott

fram". Jag är helt övertygad om att detta nu gäller vår förening. Efter en ordentlig ekonomisk analys och konkreta förslag till åtgärder går vi stärkta framåt i vårt föreningsarbete.

Jag vill tacka Er Alla och önskar ett fortsatt Gott Nytt År!

Sten-Åke Skyllkvist
Sten-Åke Skyllkvist
ordf

Några av Hembygdsföreningens planerade aktiviteter för år 2001.

- Mars.** Årsmöte den 11:e kl 15.00.
April. Den 30:e, Valborgsmässofirande med brasa. Sunne Manskör underhåller.
Juni. Den 22:a, midsommarfirande.
Juli. Sommarfest.
 " Loppmarknad
Aug. Hembygdens dag.
 " Barnkulturdagen under kulturveckan.
Okt. Trivseftermiddag med nävgröt och fläsk.
Nov. Pysseldag med ljusstöpning.
Dec. Julmarknad.

Omslagsbilden:

Både huggare, körare och hästar slet ont i Höjdas snödjup.

Se artikel av Ragnar Magnusson på sidan 9.

Innehåll

- Sid 2 Förord.
 Sid 3 Verksamhetsberättelse.
 Sid 5 Sommaridyll från 1964.
 Sid 6 Margit Olsson: Ett gammalt brev berättar.
 Sid 9 Ragnar Magnusson: Höjda, minnesbilder.
 Sid 12 Roland Kam lind: spår.
 Sid 13 Arne Linnarud: Se noga efter vad du har i dina uthus.
 Sid 15 Bernhard Nilsson: Hans Olof Nilsson (H.O.). Förord av Lars Wennberg.
 Sid 18 Pia i Bräcka: Sammandrag.
 Sid 19 David Myrehed: Trummargärdet - en liten lantgårds historia.
 Sid 22 Olle Gustafsson: En tidig såg i Tvärån.
 Sid 23 Roland Kam lind: tre svanar.
 Sid 24 Register för Sunne-Bygda 1991-2000.

I redaktionen:

Olle Gustafsson	Lars Müller
- ansvarig utgivare	Kerstin Meric
David Myrehed	Bengt Algotsson
- redaktör	Birgit Myrehed
Margit Olsson	

Sunne Hembygdsförenings Verksamhetsberättelse

Hembygdsföreningens styrelse har

under år 2000 bestått av

Sten-Åke (Stisse) Skyllkvist, ordf.

tel. 0565- 311 88

Olle Gustafsson, v. ordf.

tel. 0565-129 58

Anna-Lena Nilsson, kassör

tel. 0565-104 86

Kerstin Meric, sekr.

tel. 0565- 920 88

Övriga i styrelsen: *Gunnar Andersson,*

Bo Andreasson, Ingemar Bredenberg,

John Broström, Olle Brånander och

Camilla Norgren.

Styrelsesuppleanter:

Bengt Algotsson, Maj Jansson,

Susanne Larsson, Arne Olsson,

Göte Oregren och Sven Westlund.

Arbetsutskott:

Sten-Åke (Stisse) Skyllkvist,(sk),

Olle Gustafsson och Anna-Lena Nilsson.

Revisorer:

Albin Hildén-Höglander och Ola Sterwin.

Valberedning:

Bengt Algotsson,(sk),

Ulf Atterfors och Sven Westlund.

Fast anställda:

Hasse Nilsson och Cary Döring

Vandrarhemsvärdinnor:

Carola Magnusson, Lene Olsson och

Ulla Sjölund, som till sin hjälp haft feriearbetande ungdomar.

Styrelsen har under året haft 9 sammanträden.

**Välkommen som medlem i
Sunne Hembygdsförening!**

Avgift, enskild medlem 100 kr, familj 150 kr
företag e.d. 200 kr. Sunne-Bygda ingår i avg.

Föreningens adress är

Sunne Hembygdsförening

Hembygdsvägen 7

686 91 Sunne tel. 0565-100 20

Under året har förekommit ett antal aktiviteter varav kan nämnas följande:

Mars: Den 12 mars hölls ordinarie årsmöte med ett 80-tal närvarande. Ordföranden delade ut diplom och hederstecken till hedersmedlemmarna Ester och Hugo Jansson samt Lars Wennberg. Underhållningen stod Sunne Manskör för. De överlämnade även Värmlands Sångarförbunds förbundsflana till förvaring på Hembygdsgården.

April: Den 9 april besöktes vi av en reporter från Fryksdals-Bygden som skrev ett reportage om Foto-Karlssons glasplåtar i arkivet. Med vid besöket var Lars Wennberg, Olle Gustafsson, Jarl Magnusson och Kerstin Meric.

Den 16 april genomfördes en påskpysseldag. Viktoria på Hembageriet visade tillverkning av marsipankycklingar och Marianne Ehrencrona visade sin näverslöjd.

Den 28 april var det TV-inspelning i arkivet av TVÄRS-NYTT med anledning av Foto-Karlssons glasplåtar. Lars Wennberg medverkade i filmsnutten som några dagar senare kunde ses i TV.

Den 30 april hölls traditionellt Valborgsmässofirande med sång av Sunne Manskör och vårtal av författaren Ragnar Magnusson.

Maj: Den 5 maj höll Värmlands Hembygdsförbund årsstämma i Sunnemo. Representanter för Sunne Hembygdsförening var Olle Gustafsson och Kerstin Meric.

Juni: Den 23 juni traditionellt midsommarfirande med majstångresning och en stor publik, c:a 400 personer. I ett strålande väder spelade och dansade Bäckalunds Bygdslag. Inga-Britt Wieslander ledde barnens dans runt stängen till musik av Sunne Dragspelsklubb med Torsten Holmblad. Medverkade gjorde även Ingmars Varpa-klubb. Olle Gustafsson höll välkomstalet.

Augusti: Den 1 augusti genomfördes den traditionella Barnkulturdagen i strålande sommarväder och med en rekordstor publik. Bland de många arrangemangen må nämnas teatern "Mamma Mu dansar", målarverkstad, skrivarverkstad, berättarstuga, ponnyridning och korvgrillning. Barnen bjöds på gratis glass och Johan och Henrik bjöd på varmkorv. På eftermiddagen var det dags för mera barnteater med "Nasse hittar en stol".

Söndagen den 20 augusti genomfördes på logen "En afton i sångens tecken" med musik av Sångarbröderna. Efteråt serverades kaffe med våfflor. Ett 70-tal personer kom och lyssnade.

September: Den 10 september hölls Skolhusens dag i skolmuséet Anneforsskolan. Elever från Prästbols skola gav två föreställningar av teatern "En examensdag i Ruskaby Skola". Ingrid Nermark var fröken Amalia Larsson och nämndeman var Olle Gustafsson. Det var även visning av gamla skolkort i frökens kök och kaffeservering i Askersbygården.

Under två veckor i september visades tingsgården för Sunnes högstadiel elever. Guide var Olle Gustafsson som en vecka hade 6 visningar, veckan därpå 4 visningar.

Oktober: Den 15 oktober hölls Trivseleftermiddag med nävgröt och fläsk i Askersbygården. Durspelarna underhöll och Anita Wingefors läste dikter. Nävgröt och fläsk har numera blivit en hösttradition och det kom mycket folk.

Den 29 oktober serverades söndagsmiddag på Askersbygården. Slottsstek med potatis, grönsaker, dricka, äppelpaj med vaniljsås och kaffe kunde fås för 75 kr. Ett 50-tal hade anmält sig till middagen. En eloge för den väl-lagade och delikata middagen till Susanne Larsson som hade stått vid grytorna.

November: Lördagen den 18 november var det pysseldag med ljusstöpning. Många kom och passade på att stöpa ljus eller göra sin egen krans. Servering av kaffe och varm korv.

December: Söndagen den 3 december serverades "Gammaldags Julbord" med två sitt-

Eivor Nilsson, Gunnar Almgren och hans son Thomas låter sig väl smaka av julbordet.

ningar. Ett 70-tal personer kom för att äta. Den som stod för maten var Susanne Larsson, som lagt ned många timmar hemma vid spisen.

Söndagen den 10 december genomfördes Julmarknad med ett dussintal utställare. Risgrynsgröt och skinksmörgås fanns att köpa. Musik av Per-Thomas och Co. Samma dag genomfördes, i enlighet med traditionerna, Luciafirande i Sonne Kyrka där Tuula Dajén höll tal till och krönte årets Lucia som var Charlotte Larsson, Rottneros. Därpå följde en kortege med Lucia och tärnor med hästar och vagn genom tätorten upp till Sonne Hembygds-gård där det hela avslutades med kaffe och lussebullar. I julotteriets dragning vanns första vinsten, en stor trätomt, av Margareta Bengtsson i Stöpafors.

Juldagen den 25 serverades julkaffe med glögg för ett 40-tal turister från Kärna utanför Kungälv, som firade julen här i Fryksdalen och bodde på Frykenstrand.

En **vävgrupp** har varit verksam under hösten. Till "Utterstôga" (östra rummet i Askersbygården) har Birgit Myrehed vävt gardiner och Maj-Stin Berglund har vävt drälldukar till halvorden. Vidare har Maj-Stin Berglund och Anna Myrén vävt bordlöpare för festliga tillfällen. Vävarna har satts upp av Kristina, Maj-Stin och Ulla Olsson.

Till Hembygdsföreningen under året inkomna gåvor.

Värmlands Sångarförbunds förbundsflana överlämnad av Sonne Manskör.

En bok som handlar om livet i Askersby. Gåva av Åke och Pål Jansson.

En matservice för 12 personer. Gåva av Margit Olsson i Stöpafors.

Ett handskrivet personregister till Arvid Noreéns "Sunnebok", av Nathan Hedin. Gåva av hans ättlingar genom Ella Hedin.

En gammaldags tvättfatsställning och en stor kulram. Gåva av Irene Olsson i Ulfsby.

Boken Hedåsen i Sunne socken. Gåva av Olle Gustafsson.

Av Ann-Gret Jansson har som gåva mottagits åtta traslöpare som hon vävt.

En hemmagjord jultomte har skänkts av Berit och Sven Sundqvist. Se bild förra sidan.

Slutligen vill vi rikta ett stort och varmt tack till alla dem som som på olika sätt stött vår verksamhet under året.

Styrelsen

Bildarkivet

Under 6 månader (1/2 - 1/8) under 2000 var Lena Lidström projektanställd av Sunne kommun för att arbeta med Hembygdsföreningens bildarkiv. Lena valde att organisera och registrera det fotomaterial ur Sven Karlssons samlingar som består av porträtt- och gruppbilder.

Under verksamhetstiden registrerade hon c:a 7000 glasplåtar i dator (inlagda på diskett) samt skrev upp som register i bokstavsordning på papper. Här kan man lätt finna de avporträtterade personerna i registret.

Glasplåtarna finns i de ursprungliga pappkartongerna och har lagts i numrerade lådor av plywood som förvaras i arkivet.

Lars Wennberg

Sommaridyll från 1964

Av Karl Arne Hjalmarsson har vi fått låna detta foto. Platsen är torpet Såga vid vägen mellan Ämtbron och S.Borgeby, i skogen öster om Östanås.

På förstukvisten sitter Henning Karlsson-Timén och hans dotter Aina. Många ortsbor minns säkert Henning, då han i sin karakteristiska åkstil cyklade till bl.a. sina arbetsuppgifter på Hotell Gästis i Sunne.

Aina, som ofta besöker tätorten, är numera rikskändis genom sin medverkan i boken "De ovanliga" av Åke Mokvist, där författaren presenterar ett antal särpräglade personligheter.

Red.

Ett gammalt brev berättar

av Margit Olsson

Vid ett besök för många år sen hos Gunnar Wikstrand i Norra Viken fick jag läsa följande brev, som han fått från en släkting. Eftersom det var så intressant fick jag lov att kopiera det och vill nu gärna att fler får ta del av en bit ur Sunnes historia.

Först skall jag dock lämna en del uppgifter som bakgrund. Släkten kom från "Där Ner" i Sundstorp, där en anfader till brevskriverskan, Jon Pettersson föddes 10/6 1799. Han var gift med Stina Olsdotter Söderberg från Lersjöfors. De hade 7 barn, varav Olof Jonsson var nummer två, Jan Petter nummer 5, innehade hemmet i Sundstorp och Erik nummer 7, innehade Holmby. Hans son blev handlande Gustaf Eriksson, far till Ella gift Nygren och därmed morfar till Greta Nygren.

Parenteserna har jag satt in för klargörande av sammanhangen. Så till brevet:

"När min vän Kristina Sjökvist (Tandläkare Tore S:s mor) och jag träffades kom vi underfund med att vi har gemensamma förfäder. Nu har hon visat mig en släkttavla, som intresserar mig mycket. Den för mig tillbaka till det Värmland, som var så kärt för min far Erik Gustaf Jonsson och för min faster Anna Höjer. Mina farföräldrar, Olof Jonsson och Kristin, var båda döda innan jag föddes. Min far dog redan 1914 efter ett par års sjukdom. Jag hann knappt lära känna honom. Men jag vet att han var djupt rotfästad i Sunne. I sitt arbetsrum hade han en väggkarta över Fryksdalen. När en värmlänning sökte honom på mottagningen så bjöds han alltid in till oss.

Far byggde en villa för pensionstiden på Tullinge, därför att där var som i Sunne - bäckdalar, hassel och blåsippor (Ulfsberg). Han kom aldrig dit. Min faster Anna gjorde ett djupt intryck på mig som barn. Jag "satt vid hennes fötter" och hon berättade om Sunne. För mig var det som sagor som jag aldrig glömt. Hon tyckte nog det var roligt att återkalla sina barndomsminnen och att ha mig som hörde på.

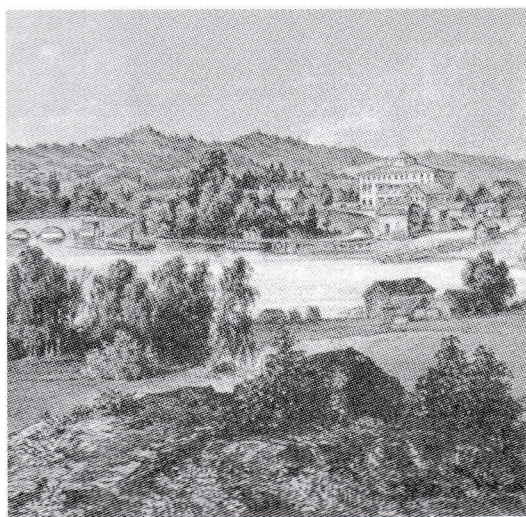
Hennes barndomsmiljö var så fjärran från den hon levde i i Stockholm.

Jag hade en liten "minnesbok" och i den skrev jag barnsligt upp en liten släkttavla tillbaka till Jon i Sundstorp. Den är ofullständig och säkert finns det fel. - När det gäller min gren av släkten som stammar från Olof Jonsson, min farfar, så bör det vara ganska riktigt. Jag sänder här en sammanställning av de uppgifter jag har. De äldsta generationerna är upptecknade efter min fasters minnen och då jag själv var i 12-årsåldern.

Min faster berättade att min farfar och farmor började med två tomma händer, som det heter, i 18-19-årsåldern. Farfars mor tog igen hans skjortor, det skulle hustrun medföra i boet. De lyckades i alla fall köpa några jordlotter söder om Byberget. Grannar kom och gjorde "köröl" så att de fick fram timmer till det första huset vid Ulfsberg. De byggde sedan om eller nytt så att det blev det stora hus som nu står där i bästa Fryksdalsstil. Farmor gjorde park med mossbänkar i en hage intill och kände sig som en fin fru, berättade faster Anna. Min farfar började handel i en liten röd stockstuga, som stod i vägskalet mellan vägen norrut och den till Gettjärn. Jag minns den från en resa jag gjorde som barn, med ett smitt järn i fönstret mot tjuvar. Han sålde också brännvin på kyrkbacken. Han blev alltmer affärsman och fick ett bra bud på Ulfsberg. Det bar emot att sälja, men farmor tillstyrkte modigt. Så köpte han Sundsvik med lantbruk, mosse och Kolsnäsudden. Handeln utvidgades, han ingick i skogskonsortier, befraktade skutor, anlade såg med Janne Fryk som förman.

Jag har en bild av min farfars familj och han ser ut som den oböjliga nybyggare han var, flickorna ser hårdflätade och hårt hållna ut och pappa ser ut som den vilbasare han skulle ha varit. Han kunde bli kvar i skogen på natten om han ville. Men farmor tyckte att han skulle ha ris på långfredagen som sed var. Men farfar sa att det var synd om gössen, då slapp han. Min farmor var orädd, sa min faster. En dag mötte hon stortjuven på väg uppför trappan på Ulfsberg. Vad har du här å göra Ola, sa hon, tog honom i armen och ledde ut honom.

Min farmor blev åderförkalkad, ville kasta sig ut genom fönstret. Hon sändes till Vadstena hospital, vilket jag har svårt att tänka på nu. Barnen förmådde min farfar att flytta till Stockholm. Det sista han såg av Sundsvik var att de stora träden framför huset fälldes. Då grät han.

Sundsvik med Slottet år 1870. Detalj från målning.

Sommaren 1915 var jag med min mor i Sunne, där vi blev så väldigt omhändertagna av Gustaf Erikssons flickor Ragnhild och Ella. Var sommar på senare år har jag varit på besök hos min svägerska, Blanche Lindahl i Torsby och Vitsand. Hon körde mig en gång i bil Sunne - Gräsmark, så jag fick gå in och hälsa hastigt i Sundstorp, som nu ägs av min syssling om jag fattat rätt. Det var roligt att få se gården och sjön, som ju är den fasta punkten i släktkrönikan. Nu har Kristina berättat om Norra Viken, de olika kallkällorna och sockertoppsgrunden i Lersjön utanför Sundstorp. Så nu har jag fått nya fästen för min fantasi.

Förlåt att jag skrivit så långt, minnena av min faster Annas berättelser har så gripit tag i mig.

Jag skulle vara väldigt glad för komplettering och rättelser av uppgifterna, särskilt när det gäller min farfars syskon och deras barn.

Med varm hälsning
Gertrud Lindahl "

Så lydde det långa brevet från dottern till den kände Stockholmsläkaren "Mag-Jons-

son", som växte upp på Ulfsberg och i "Slottet", som då var huvudbyggnad på lantegendomen Sundsvik. Hon sände med sina anteckningar som Gunnar mycket riktigt kompletterat. Gertrud var gift med en uppsalaprofessor Lindahl, bror till doktor Lindahl i Torsby. "Faster Anna" var lärarinna vid Wallinska skolan i Stockholm och gift med en lektor Magnus Höjer. Deras son Torvald blev svensk minister i Oslo.

Denna släkt är ett utmärkt exempel på den snabba ståndscirkulation, som inträffade under 18- 1900-tal. I synnerhet när vi vet att Olof Jonssons syster bodde i en liten stuga i Gettjärn och besjungs i dikten om Maja-Greta.

Maja-Greta

*I ett gammalt ruckel invid vägens kant
Där bor Maja Greta, åttiårig tant.
Gammal grå som stugan, skrynklig emot förr.
Och på bräckta gångjärn hänger stugans dörr.*

*Ensam ibland skräpet. Stugans enda rum
är av skräp upptaget intill varje tum.
På en stol vid väggen ligger litet kvar
av den spis som senast middagsmaten var.*

*Över golvet trippar kacklande på tå,
ger åt Maja Greta spillning i var vrå,
några stycken hönor som hon fostrat opp.
Lämnar plats åt nya, när de gjort sitt lopp.*

*Uti ena hörnet, invid stugans spis
sitter gumman merendels eldande sitt ris,
seende i glöden, ser sitt barndomshem,
och den gamla gumman skälver i var lem.*

*När hon minnes gården, vacker, vit och grann
uppå höga kullen, där landsvägen går fram.
Minnes den så tydligt bakom björkallén,
där hon så förtroligt sprang med bara ben.*

*Minnes ljusa stunder, minnes mor så rar,
när de gården ägde, storpatron var far.
Ser i glöden tydligt, tydligt liksom förr,
när han steg ur vagnen invid gårdens dörr.*

*Ser igenom bränder många festlig kväll,
med små nätta fötter, vacker grann mamsell
i dansens yra sliter bonat golv i sal,
och högtidsklädda herrar hålla festligt tal.*

*Allting syns så tydligt, minnen ifrån förr,
då hon som aktad fröken steg genom högvälvd dörr.
och i hjärtats rötter dallrar toner än,
när tanken går till honom, sin ungdoms hjärtevän.*

*Fast de många åren med hjärtats sorg och kval
minnes hon så tydligt en höstkväll mild och sval.
Där hon satt på bänken, lyssnar till hans ord
om evigt trogen kärlek, hennes arvedel på jord.*

*Ack i vårens stunder, sköna ungdomsdar,
den som kunde gömma någon glädje kvar
intill ålderns dagar, till den sena höst,
av stilla vemodsklagan i gammalt härjat bröst.*

*Men så grymt besviken av både vän och värld
föraktad, övergiven vid sin ringa härd.
Barnen pekar finger, göra spott och spe
när som gamla Greta kommer linkande.*

*Ja, nu har solen slocknat, så mörkt det blir på hed,
det fagra ungdomshoppet sen länge slocknat ned.
I det gamla rucklet där får åren gå
tills hon bäddas neder, ner i mulden grå.*

*Då är sagan slutad, Maja Greta får
skörda mogna säden mänskohjärtat sår.
Knappast ögon tåras väl för hennes skull,
kanske ingen blomma ler på hennes mull.*

*Intet hänt väl heller när hon lämnat oss.
Av jordens myriader hon var ett litet bloss.
Sett i världens ögon var hon ringa nog.
Nu hon vandrat länge, länge på vår jord.*

*Men därovan molnen, där räkenskap blir gjord
och om sina tjänster hon en gång blir spord,
kanske hon går före, lämnar bakom dem
som trodde guld i klangen av färjepeningen.*

Skriven av Harald Melin
hösten 1918

Verserna om Maja-Greta har säkert romantiserats en hel del. särskilt vers 7 - 8. Maja-Greta dog 80-årig 1918. Hon var nog inte så fattig som dikten påstår. Hon efterlämnade ett testamente, där hon förordnar om sina tillgångar. Det som hon ärvt skulle återgå till släkten, resten skänkte hon till missionen, framför allt Kina-missionen.

Hennes ungdomskärlek skulle varit en pastor. Undrar hur det går ihop med fester och baler?

Om du tittar noga på fotot av Maja-Greta, ser du att hennes högerhand saknar ett finger. Säggen påstår att hon efter en lång tids värk i fingret själv tog yxan och högg bort det. Tuff kvinna! Men hon var ju faster till en läkare. Hon drev jordbruk bl.a. i Västansjö trots att hon var ensamstående. På ålderns höst sägs ju att hon hade hönsen inne i stugan. Männe det var kalla vintrar? Hon hade ju inga andra djur längre, så hönsen kanske riskerade att frysa ute i uthusen.

Författaren till dikten var en gästarbetare i bygden, som fastnat för gummans historia. Av hans hand finns också verser om kyrkogården och de många begravingarna i Spanska sjukans spår. Det sägs att ungdomarna sjöng dessa visor, säkert då till en sorglig melodi.

Margit Olsson

Höjda

Minnesbilder av Ragnar Magnusson

Under en mängd av år har jag utan risk för kritiska kommentarer kunnat medverka i Sunne-Bygda beroende på min avlägsna boplats. I år är det dock med tvekan jag lämnat mitt bidrag, detta då jag åter bosatt mig i min ungdoms Sunne. Dels för att solidariskt bidra till att kommunledningens förhoppningar om 15000 innevånare går i uppfyllelse, och dels för att ungdomens försyndelser nu är preskriberade. Mina förhoppningar om flaggviftande skolbarn och välkomsttal av kommunalrådet när flyttlasset svängde in i samhället grusades dock totalt. Inte en käft mötte upp! Ligger kommunens marknadsföring i träda?

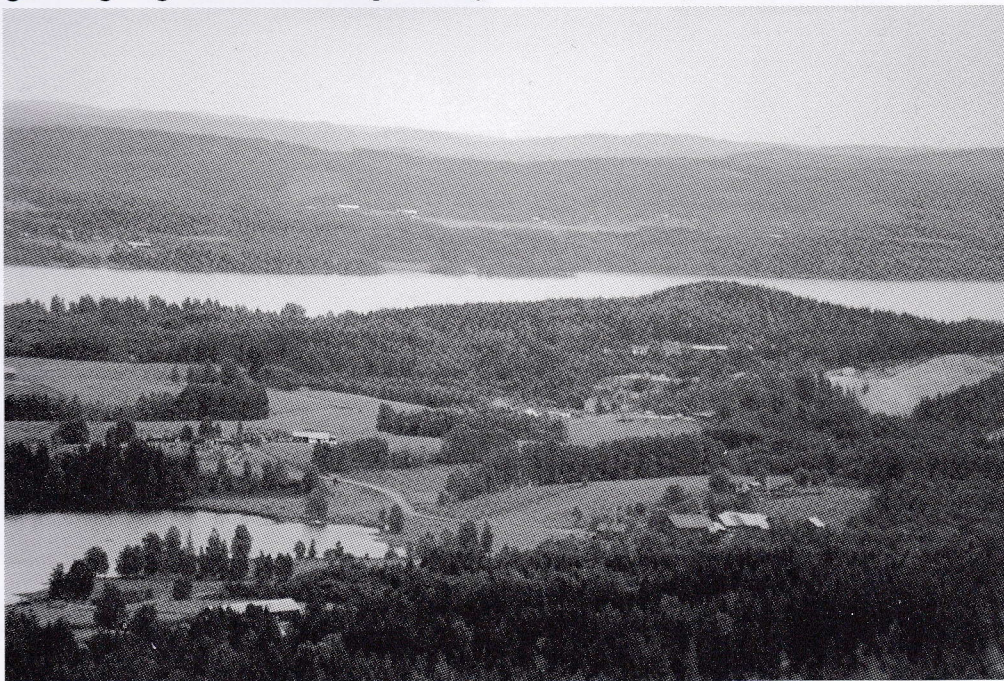
Finnfallshöjda eller Höjda, barndomens trollberg, var befolkat med otäckt strip-håriga häxor och hungriga bergtroll som kalaserade på bygdens vanartiga ungar, detta om man fick tro sina uppgivna föräldrar. Ändock gick vi oantastade, så troligen hade trollen blivit vegetarianer.

Här fanns också ungdomens hårdhuggna timmerskiften och vedskiftenas segkluvna myrbyrjor.

Höjden har aldrig lämnat mig oberörd. Jag har ständigt burit med mig intrycken, vilka skiftat alltefter årstider och naturens växlingar. Regndiga novemberdagar sling

rade sig dimridåerna likt vattenandar ur dälder och brusande bäckar och smekte de grantaggiga branterna till fuktdrypande gråt, beslöjade kalhyggenas tröstlösa gråhet med daggpärlornas svaga lyster och befuktade lövskogens avskalade nakenhet.

Som ett levande väsen skiftade den alltid utseende, köldisande januaridagar då träden stack upp ur det meterdjupa vitglimrande snötäcket som stelnade snöstoder, reste den sig bister och avvisande och lät iskalla skuggor rulla ut över dalen när den gömde en blodfattig sol bakom sin taggiga rygg. Sådana dagar skrek torrnsnön under me-

Höjda bjuder på mångmilautsikter. I förgrunden Västansjöns sydspets och längre bort breder Fryken ut sin mångomtalade vattenspegel.

darna på knirkande timmerlass, mödosamt dragna av vitpudrade snötoviga nordsvenskar, vars flåsande andedräkt levde som kortvariga dimmoln och omvandlades till rimfrost på deras manar och bringor.

Väna sommandagar då den smektes av förmiddagssolens lena strålar, speglade den vänligt sin grönskande mäktighet i dalgångens pärlband av sjöar, lena ångor steg från myrängarna, koskällornas lågmälda sång letade sig fram bland björkarnas skira grönska och solljuset spelade med guldkimrande toner genom frömjölets luftiga slöjor. Då ville den liksom lyfta hela dalen i ett hisnande glädjebubbel.

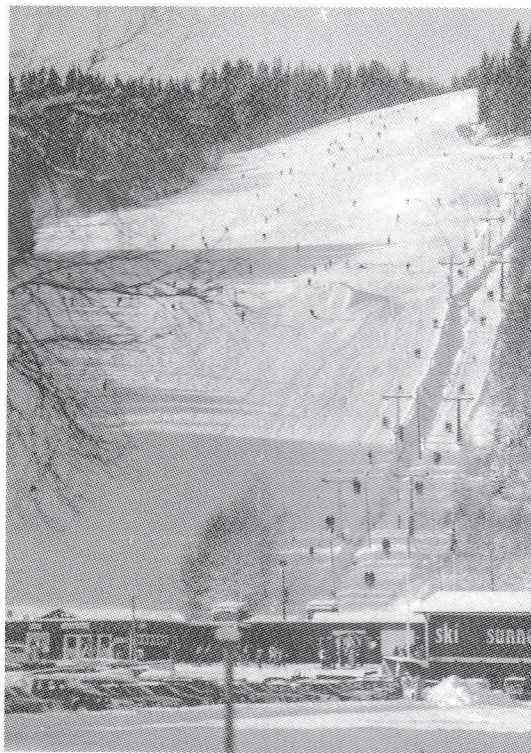
Sträng, hård och fordrande men aldrig brutal, stram skönhet och storslagen natur, ja så framstod höjden för mig.

På söndagarna, vintertid, strävade vi ungar uppför höjden med våra getdoningar och sparkstöttingar för en svindlande åktur neröver i timmervägen, som efter blidvärdet frusit och med sina meterhöga snökanter påminde om en isig rodelbana. Hade vi då lyckats locka med oss någon flickstackare, som tjöt skräckslaget bakom oss och kramade oss krampaktigt medan släden svängande, dånande och rasslande rusade nerför branterna, ja, då kände vår hänförelse inga gränser.

Lite äldre var det skidorna som kom till användning, särskilt om det kommit några tum torr nysnö som gav en lagom utmanande färd utför isbranterna. Enstaka gånger vågade några kavata flickor sig med och lockade oss till skryt över våra huggarprestationer, svor karlaktigt och tuggade snus, allt för att imponera på damsällskapet. En rottnerosing som väl behärskade alla de här egenskaperna och drog på sig flickornas beundran såg vi snett på. När han skulle remma på sig skidorna på översta branten "råkade" någon peta till den ena och innan han fattat det hela gled skidan iväg i ensamt majestät, ledsagad av våra skadeglada påhejningar. Utförslöpan

sträckte sig ända ner till bygden och missionshusets gudstjänstbesökare kunde till sin förvåning se en ensam skida komma glidande och lägga sig till ro i landsvägen. Den rottnerosingen var vi av med!

Detta var långt före slalombackens tillkomst och storskogen stod orörd och pellarlik på höjdslutningarna. Premiärvintern hade hustrun och jag nere i Edsvalla letat fram våra omoderna träskidor i den dåraktiga förhoppningen att imponera på slalomåkarna. Höjden stirrade skamset på oss med sina kalhuggna utförslöpor och vanprydande liftskelett. Vi blev omedelbart ett offer för liftan, detta hetsiga monster vars sittpinnar en ilsken vakt missade att placera bakom våra bakändar. Dock höll vi oss på benen och släpades skändligt i linorna opp över höjden som skadeskjutna

I stället för skogshuggarlit erbjuder nu Höjda nöje och rekreation i sin slalombacke.

höns. När vi så äntligen övervunnit höjdskillnaden möttes vi av ett nytt problem. Där förr storskogen gömt branterna och erbjudit mjuk lössnö som bromsmedel,

gapade nu nerfarten emot oss som ett hung-
rigt ginungagap med hiskliga branter och
isiga stup där högskaftade slalomåkare
obesvärat vindlade neråt.

- Aldrig jag ger mej utför här, fastslog
frugan skärrad.

- Ja jag vill ju inte åka ifrån dej, vi letar
oss ner efter timmervägen, sa jag lättad.
Men även denna verkade skräckinjagande
och när Axel i Jaal dök upp och erbjöd oss
lift på sitt timmersläp valde vi tacksamt
denna nesliga lösning. Axel var troligen
den som längst höll på den gamla tradi-
tionen att köra timmer med häst nedför
höjda. Nu är de slingrande timmervägarna
och de mjuka stigarna sönderslitna av
djupa, eroderande traktorspår.

Under 30-talets depression blev Höjda
räddningen för många arbetslösa när den
frikostigt bjöd ut sina dignande bärfällen,
hallonsnår och hjortronmyrar.

Ibland följde jag med mor på bärplock-
ning. En gång uppe på de väldiga Nirs-Ors-
fällena dignade riset av blåbär och vi
repade alla kärll fulla i ett nafs liksom mors
förkläde. I allt jäktet vart mor vilsen och
drog mig med upp på en höjdnalle för att
orientera sig.

- Jo nu känner jag igen mig, där ser jag
Tvesten, sa hon och pekade bortöver
höjderna. Och långt, långt norröver glänste
en grå timmerbyggnad som silver i kvälls-
solen. Ödslig, men lockande och äventyr-
lig, avtecknade den sig mot storskogen. Att
folk kunde leva så långt bort i ödemar-
kerna! Någon gång skulle jag leta mig dit!

Detta skedde först för några år sedan och
då återstod bara några ruttnade timmer-
stockar av huset och tät grov lövskog
gömde bevisen på människornas envisa
överlevnadskamp, stengårdsgårdarna och
åkertegarna.

Rakt ovanför vårt skogstorp låg Hässje-
bergsdalen där det fanns ett bestånd av
lärkträd. Hit drogs jag vid mina bärraider.
Det var något exotiskt och annorlunda över

trädens gröna, mjuka barr. Engelsk gran!
Därinne i dungen härskade tystnaden, still-
heten. Solljuset silade dämpat genom gren-
verket och gav luften en genomskinlig blå
färgton. Ljuvlig barfotamossa dämpade ens
fotsteg och sinnet fylldes med frid.

Höjda gav också skogsbyte åt bygdens
kreatur och ägarna ett ständigt bekymmer
med gårdsling för att hålla korna från odlad
mark. Som småpojke fick jag hugga störrar
och slanor åt storebror som var en hejare på
gårdsgårdsbygge. Det slog mig att gårdslin-
gen inte var någon lokal företeelse. Gårds-
gården slingrade sig längs höjdfoten mil
efter mil och utestängde korna. Nya höjder
tog vid och nya stängsel i all oändlighet.
Tanken svindlade! I en evig kretsgång, runt
varenda utskog i hela Sveriges land, stod
det folk och högg stänger, snodde enris-
hankor och kom gårdsgårdar att ringla sig
genom riket i längder som fick kinesiska
muren att förblekna. Trots detta visade
korna ingen större respekt för detta bygg-
nadsverk. Stjärna, vår bjällko, drev markä-
garna till hysteri, då hon var makalös på att
med hornen lyfta upp gårdsgårn på ryggen
för att nå frestande klövervallar. Mången
lättadens suck drogs när hon föll för slakt-
masken!

Skogen var Höjdas största tillgång. På de
soliga branterna vräkte det upp grov tim-
merskog, till ägarnas och huggarnas
välgång. Efter en stormfällning högg jag
och bror min vindfällan på Nirs-Ors-sko-
gen en vårvinter. Grova kvistrena timmer-
master gav oss dagsförtjänster som var
osannolika i slutet av 40-talet. Tyvärr tog
det snart slut och någon mer storm blev det
inte till vår besvikelse.

Veckorna före rekryten högg jag ved vid
Varkullsberget åt David ner i gåårn. Jag
hade femton kronor dagen och det var fint
vinterföre så jag hade fullt sjå för David
vräkte på väldiga lass.

- Om du skulle hogg ner denna massavedsremsa när du ändå är i farta, sa David och pekade mot en dunge med lätthuggen slanskog.

Jovisst, jag högg och mätte av själv och drog på väldeliga. David var storbelåten.

- Fast du kunn väl sätt dej ett tag å prat iblann, varre brått ä dä väl int, sa han. Men jag låtsades inte höra och timmersvansen sjöng än värre och David vart allt ljusare i ansiktet. På lördagen var dungen nerhuggen och vid kaffebrasan drog jag resultatet för honom:

- Niohundra kubikfot om 25 öre, dä blir 225 kr för massavedshogginga, för du betaler väl 25 öre?

David blev lång som en fiollåda i ansiktet och satt tyst länge.

- Ja, sa han slutligen sammanbitet, dä

borde ja begrepe att inga människ skulle ha stormhögge tocken för femtan kroner dagen!

Efter en stund började han storskratta:

- När en tänker etter va dä här riktigt roligt, å klart som tusan får du 25 öre!

Detta var sista gången jag kådade mina händer på Höjdas skogstillgångar!

Vid Finnängen skulle det omkring sekelskiftet ha funnits en timmerränna i vilken man släppte virket uppifrån bergstoppen, detta då stigningen omöjliggjorde hästkörning. Vid ett tillfälle halkade en häst ner i rännan och var helt söndermosad när rännan spottade ut honom i Rottnen. Har någon läsare uppgifter om detta eller annat som rör Höjda? Ring mig. Tel. 711171.

spår

*vår
begagnade snö
nu
horton dagar
spår
fyra rådjur
ensamma spår
ekorrespår
hundspåren
spår
av huskatt
yoggaspår
barnens fotspår
skidspår*

97 01 02

Roland Karnlind

Foto: Evelyn Karnlind

Se noga efter vad du har i dina uthus!

av Arne Linnarud

År 1855 avskaffades i vårt land husbehovsbränningen. Rätten att själv bränna brännvin för egna hushållets behov var ett privilegium för den jordägande befolkningen. Under vissa tider rådde förbud. Vid dåliga skördar skulle säden användas till livsmedel och inte gå till brännvinsbränning. När staten hade ont om pengar inrättades kronobrännerier som försök att driva in inkomster. Definitivt förbjöds husbehovsbränningen som nämnts år 1855, till vilket prästen Peter Wieselgren var en ivrig tillskyndare. Han var sedan länge engagerad i sociala frågor, särskilt superiet.

Domböckerna berättar

Under förbudstider och efter husbehovsbränningens definitiva avskaffande kan man i domböckerna sida upp och sida ner följa mål, där brännvinspannor undangömts eller där förseglingen på pannan brutits. Myndigheterna kunde vidta drastiska åtgärder för att få fram den skyldige. Det går att läsa om länsmän som gått omkring i byarna på kvällarna och kikat in genom fönstren för att se ifall någon var sysselsatt med denna olovliga hantering.

Här skall återges ett mål vid Fryksdals nedre tingslags häradsrätt (vt 1855 § 346) med ganska festliga detaljer, särskilt de sarkastiska formuleringarna i den anklagades försvarsskrivelse till rätten.

Händelseförloppet

Huvudpersoner:
 uppördsskrivare C.J.Sandelin, åklagare,
 före riksdagsmannen Jöns Ersson i S. Såneby, Sonne, tilltalad,
 länsman Holmblad.

Jöns Ersson väcks mitt i natten av Sandelin. Holmblad visar med skadeglädje upp en brännvinspanna som hittats i Jöns' uthus.

Sandelin hade med en stör slagit sönder dörrspegeln och brutit upp låset på dörren till en skrubbe, där han hittat brännvinsredskapen. Jöns nekar till att någonsin ha ägt dem och lämnar in följande skrivelse:

Gamla tingshuset sett från landsvägen.

Foto: Nathan Hedin.

Litt. F Till Fryksdahls Nedre Tingslags Lofle HäradsRätt.

Wid midnattstiden emellan den 1 och 2 innevarande månad, hade jag det obehagett att blifva väckt af en obekant person, som under en mycket fräck hälsning, genast tillkännagaf Sin höga Tittel: Uppördsskrivaren Sandelin. Med befallnig att jag skulle stiga upp, emedan han hade något enskilt att samtala med mig. Jag efterkom detta så fort som möjligt. Då jag kom ut till honom på gården Presenterades mig en gammal Sotig Brännvinspanna, med hatt och såsom waktmästare öfver desamma en gammal förment vän, Holmblad. Hvilkens bekanta Fischonomi utvisade en Särdeles belåtenhet öfver deras lyckliga fångst, emedan de sade sig hafva hittat waran uti mina hus. - Jag gjorde min Complimang och Gratulerade dem till deras fynd under den fömodan, att det ej kunnat skedt i mina hus, då jag icke äger något sådant. Hvar efter de wisade mig Sielfva Stället der de hittat waran, som var ett litet Con-tor uti den ena ändan af gången uti Flygelbyggningen. Hvilket befants uppbrutet på så sätt: att den ena Spegeln i dörren war

sönderlagen och låsen sedermera frånryckt. Då sade jag, det ser verkligen så ut som skulle här några dyrbarheter varit förvarade, Efter man gjort sig besvär med att bryta sönder byggnaden.

Innan jag erhåller fullkomligt reda på huruvida förutnämnde personer eller någon annan fördrått våld på Byggnaden, kan jag icke inlåta mig i svaromål i sjelfva saken utan må sådant sedermera ske efter sig företeende omständigheter.

Skulle så hända att hittegodset befunnits uti mina hus, så för att det icke alltid skall förblifva såsom hittebarn må jag anteknas såsom dess fosterfader.

Tingsstället, Åmberg den 23 April 1855

Jöns Ersson

Eftersom brännvinspannan var oförseglad och hittats i Jöns Erssons hus fälls han mot sitt nekande och döms enligt Kungl. Förordningen av den 18 januari 1855, vilken också varit uppläst i Sunne kyrka. Straffet blir böter på 16 riksdaler 32 skilling banco, varav 2/3 tillfaller åklagaren och 1/3 Sunne sockens fattiga. Redskapen konfiskeras.

Åklagarens vårdslöshet

Jöns Ersson yrkar ansvar på åklagaren Sandelin för den åverkan som utövats på dörren till skrubben. Någon viss upprättelse får Jöns genom att Sandelin döms för vårdslöshet vid utövning av sin befattning som tillsynsman till 3 riksdaler 16 skilling banco. Det viktigaste vi lär oss av domslutet är ändå att en överhetsperson inte fick bära sig åt hur som helst.

Som jämförelse kan nämnas att tjänstehjonslönen för en piga under en sommar låg på 15 riksdaler riksgälds och ett par skor;

Skjutspengar för en häst från Ö. Ämtervik till Karlstad 4 riksdaler 24 skilling riksgälds.

Ångbåt från Karlstad till Stockholm 6 riksdaler riksgälds.

1 ko 30 riksdaler riksgälds;

Jämförelsen mellan riksdaler banco och riksdaler riksgälds är knepig: Enligt en uppgift skulle 2 2/3 riksdaler banco motsvara 4 riksdaler riksgälds. Detta borde betyda att 2/3 riksdaler banco ger 1 riksdaler riksgälds.

En person som fick böta 10 riksdaler banco och ej kunde betala fick böterna omvandlade till 14 dagars "enkelt" fängelse på länshäktet.

Gamla bron vid Skarped. Bilden är tagen från gamla skolan. Till vänster syns arbetarbostaden och i bakgrunden Skarpeds gård med stora uthus.

En välkänd Sunneprofil

När jag flyttade till Sunne i början av 1960-talet, fanns det fortfarande några hedersmän av den gamla stammen kvar i livet. Jag kan ej räkna upp dem alla, men vill nämna en, som var en välkänd Sunneprofil, nämligen H.O. Ja, det var tillfyllest med initialerna. Många kände förmodligen inte hans "riktiga" namn. För min egen del dröjde det flera år, innan jag fick kännedom om vad H.O. stod för.

Ingen kunde ta miste på den person som, huvudet högre än de flesta, med värdighet rörde sig bland fotgängarna på Sunnes gator. Den reslige Hans Olof Nilsson, så var hans namn, var lätt att känna igen på "stan".

Jag kom i kontakt med honom genom hans engagemang i Sunne Hembygdsförening. Han var alltid närvarande vid våra årsmöten och var den som värtaligt avtackade styrelsen för dess arbete under det gångna året.

Jag upplever det som en oerhört stor förmån att ha fått stifta bekantskap med H.O. Han var en person som betytt mycket för orten och dess utveckling. En av hans söner, Bernhard Nilsson, skildrar här hans person och livsverk.

Lars Wennberg
f.d.ordförande i Sunne Hembygdsförening.

Hans Olof Nilsson (H.O.)

(1884-09-09 - 1977-09-06)

av Bernhard Nilsson

Hans Olof Nilsson föddes i Knytta - jordbruksfastighet vid Storsjöns västra strand mitt emot Östersund. Gården Knytta har en dokumenterad ägarlängd i släkten sedan 1500-talet intill dags dato.

Hans Olofs far Nils Nilsson dog 8 dagar före sonens 6-årsdag. Hans Olof konfirmerades år 1898 i Sunne kyrka (Obs! Sunne i Jämtland), en mil från hans hem. Konfirmationsundervisningen hade ägt rum i Frösö sockenkyrka. Enär Frösö kyrka brann år 1898 ägde själva konfirmationen rum i Sunne kyrka med predikan av kyrkoherden i Frösö pastorat J.O. Edström.

Sommaren 1905 gjorde Hans Olof Nilsson (som allmänt kom att kallas H.O.) värnplikten vid Jämtlands fältjägarregemente. På grund av oron kring unionsförhandlingarna förlades delar av regementet till platser

vid norska gränsen. Den del H.O. tillhörde förlades t.ex. intill Tångböle, en järnvägsstation i trakten av Åre.

Hans Olof Nilsson

Tidigt intresserad av föreningsliv och eftersom hans broder Nils - 20 år äldre - övertog gården Knytta, sökte sig H.O. till kontorstjänstgöring vid affärs-, kronofogde- och länsmanskontor i Östersund.

Han genomgick handelsskola samt juristlinjen vid Kristinehamns Praktiska Skola och kom till landsfiskalskontoret i Sunne (i Värmland) 6 februari år 1912.

Omkring 20 augusti samma år startade han "Fryksdalens Kommisions- och Inkasobyrå". Byråns åtaganden var enligt byråns brevpapper följande:

- Förmedlar köp och försäljning av fastigheter.*
- Ombesörjer inkasseringar och bevakningar i konkurser.*
- Utvecklar utslag och indriver växlar, reverser m.m.*
- Verkställer omsättning av växlar.*
- Inger och uttager handlingar till ämbetsverk och myndigheter.*
- Förrättar auktioner.*
- Meddelar brand-, liv- och olycksfallsförsäkringar.*
- Allt mot billigt arvode, punktligt och under diskretion.*
- Inkasserade medel redovisas samma dag de inflyta.*

Tanken var att H.O. skulle ha en kompanjon, men av olika skäl blev det ej så. Han hade dock hjälp av en person, Aldrin Viklund och på 20- talet Bertil Blomberg.

Verksamheten vidgades med tiden. Namnet ändrades till "Fryksdalsbyrå". En jurist anställdes. Den förste var Folke Svanfeldt - sedermera chef för Fryksdalens Sparbank. Efter honom kom Torsten Dufva - sedermera borgmästare i Laholm. I början av 1950-talet överläts byrån till Axel Wallinder, då t.f. domare i Fryksdals domsaga. H.O. tjänstgjorde tills vidare som kamrer. Han slutade år 1968 - efter 56 år vid Fryksdalsbyrån, 84 år gammal.

Lokalmässigt drevs byrån till en början vid Långgatan (Huset med Landers radio, rivet och nya polishuset byggt där), därefter i Hultska fastigheten (riven och ICA har byggt där), Landströmska huset (rivet, Apoteket byggt där), Telegrafhuset i korsningen Långgatan - Kvarngatan (nuvarande), i nybyggnad i östra ändan av Teaterhuset. Slutligen fanns byrån i Biblioteks-/Posthuset öster Wermlandsbanken.

När H.O. avled 6 sept år 1977 efter en kort tids sjukdom skrevs följande i lokalpressen:

"H.O. Nilsson var en märkesman, som var med i förtroendeställning redan då Sunne var ett municipalsamhälle och därefter köping. Han vann tidigt förtroende i Fryksdalen och hans skicklighet, intresse och dugande kraft togs i anspråk i en för våra dagar sällsynt hög grad. Vi skall här blott gå in på de mera betydelsefulla uppdragen.

Nilsson var ledamot av köpingsfullmäktige under 27 år varav 10 år som ordförande. Under 40 år var han ledamot av fattigvårdsstyrelse och socialnämnd varav 35 år som ordförande. 1914 - 1920 var han vice ordförande i municipalstämman. Ett 20-tal år var han ledamot i taxeringsnämnd varav 10 år som ordförande. I familjebidragsnämnden var han ordförande i 20 år.

Ideellt verkade Nilsson ett 20-tal år i kyrkofullmäktige och kyrkoråd. Lika länge var han ordförande i boställsstyrelsen.

Han var en av stiftarna av Fryksdalens turistförening och var dess ordförande i 25 år.

Ett tjugotal år var han styrelseledamot i Värmlands läns turisttrafikförbund varav fyra år som ordförande. Under 40 år var han ombud för köpmannaföreningarna.

Han var styrelseledamot och under lång tid vice ordförande i Sunne Hembygdsförening och tog initiativet till skapandet av Sunne Hembygdsgård.

Under 20 år var han styrelseledamot i Kil-Fryksdalens Järnväg och hade att som dess ordförande leda förhandlingarna vid järnvägens statsinlösen.

Under 32 år var Nilsson styrelseledamot i Wermlandsbankens lokala styrelse varav 23 år som ordförande.”

Avslutningsvis konstateras:

“En markant profil i samhällets liv har nu gått bort efterlämnande minnet av en hedersman av gammal god stam.”

H.O:s valspråk var “Sanningskärlek föder rättvisa.”

Anm:

Sonne blev år 1904 municipalsamhälle (1000 invånare) och år 1920 köping (1400 invånare).

Fryksdalsdialekt

av Margit Olsson

Vi har ju då och då haft exempel på gamla dialektord, men det är så svårt att avgöra vad som är äkta Sonne-mål. Efter att ha rådfrågat Warmland:”Värmländsk ordbok” och hittat ordet TJAFS, där jag får förklaringen “gå i blöta”, vilket jag uttalar TJAAFS (ljudhärmande), återgår jag till Tjafs, som jag vill ge en annan förklaring till. Efter ett samtal kan man ibland konstatera: Det blev bara TJAFS, d.v.s. onödigt prat, kanske envist upprepat för åhörarna.

TJAAS Å GÅ har betydelsen “gå så snabbt man orkar”.

TÔÖG betyder grovt rep eller tåg.

Utefter stränder och diken kommer TEN-ONGER = rotskott, sly och snart är där stor-skog, som skymmer sikten.

Om någon kommer och är TJILLISMISK kan man behöva ta sig i akt för annars kan man bli lurad av den inställsamme.

En stor felkälla kommer av ingiften över dialektgränserna. Efter en å två generationer tycker ättlingarna att “så har vi alltid sagt”. Men kanske kom mormor från Munkfors, och om vi då talar om E RIKTI MÄNNISCH, som vi tycker är värd allt beröm, så faller det inte Munkforsingarna på läppen,

för där har ordet en nedsättande betydelse.

Att det är GLINT ute på isen hade mina icke värmländska vänner hejdlöst roligt åt för det ordet hade de aldrig hört förr trots att de säkert drattat omkull på hal is då och då.

En KNARVEL är enkel att sätta upp som stänge för en uthusdörr.

Kattungen är LEKOS, hågad för att leka men ligghönan är LIGGOS, hågad för att ligga på ägg.

Vad är skillnaden på GÄRSGÅL och SKYGGÅL? Jo den senare är gjord av kluvna “träskidor” och hette från början skidgård. En vanlig gårdsgård gjordes där- emot av rundvirke.

En MOTALL person undviker man, för han är mycket otrevlig och besvärlig.

Inför regnväder blir himlen SALVET eller LÔÖN, d.v.s. den börjar mulna. En blus med en SALVET krage börjar bli smutsig.

En barndomskamrat brukade säga VALLS Ä DÄ? när han menade HÔLLS Ä DÄ?, men det tror jag var Hagforsmål.

Nu får jag sluta med mitt TÔÖL men kom gärna med era egna ord i nästa nummer om ett år igen.

Du kommer väl på årsmötet den 11 mars ?!

Se annons på tidningens baksida.

Sammandrag

✱
 År 2000 i sammandrag
 så här öpplevd' et jag
 dä börj ganska bra
 mä växlande vä'lek hör da
 dä geck bra ända te april-maj
 da kom värmen, aj, aj, aj.

✱
 Sola sken å dä ble hett
 å skinn ble att litte svett
 uttä sola, när den först varmen ä här
 en plocker ässej för mycke klär

✱
 Da vest ve int dä, å kunn väl int tänk ôss men
 dä va den varmerst tia, vi hadd eller hôss
 för i messommersvecka börj dä å regn
 å dä kom som bruklet i rikli mängd

✱
 Te vecka blir dä bätter, dä ä dä tvungen å bli
 men Gud hjälpe, va vi feck tji
 hel sömmern tänkt vi, te vecka blir dä bätter
 men molan va kvar, int att de lätter

✱
 På nô vis kom hystråa in
 å i september, sola vi kunn finn
 men da hadd sömmern gått
 mä blöta dager, å grått, grått, grått

✱
 När dä jämt va nôn mån kvar, uttä dätta år
 da grand final på regninga vi får
 för nu togg dä i, å dä mä besked
 mä översvämningar å mä jordskred.

✱
 Men jämt lagomt te jula, dagan för
 dä frös på, ble rener, å inga gôr
 å Gud se gôtt, vi tyckt dä va
 backen ble litte vit, dä va att bra
 å lagomt te nyår, da knäppt dä te
 mä både snö å kallgrader, da feck vi se
 en litten skymt uttä Sveriges vinter
 mä rimfröst på träa å skier som slinter

Pia i Bräcka

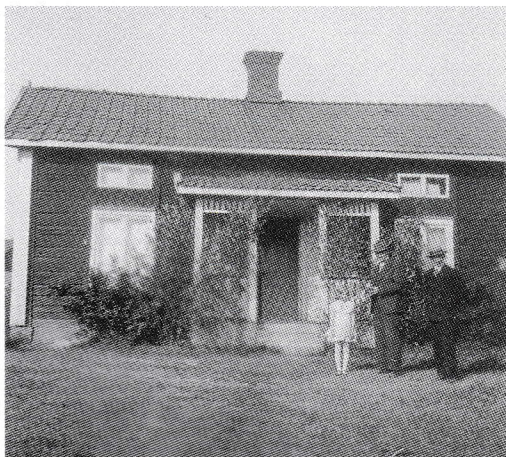

Det kunde vara blöt förr också.
 Bilden är tagen vid Strandkafféet en gång på 1950-talet.

Trummargärdet - en liten lantgårds historia

av David Myrehed

Jag skall berätta om en liten bondgård mitt i Östanås by. Bland bondställen har den varit den minsta. Numera bedrivs där inte längre något jordbruk, eftersom den mesta marken är frånstyckad.

Trummargärdet omkr. 1930.

Personerna är från höger Johan Persson och hans far Oskar från Arvstôga i Maggeby samt Ann-Mari Kastman, dotter till Knut Kastman, som hyrde stället en sommar.

Gårdens kallas Trømmerjaal eller Trummargärdet för att använda vanlig svenska. Jag minns från unga år att jag hörde diskussioner om namnets innebörd. Det verkade emellertid som om ingen hade någon reel förklaring till gårdens namn. Att det borde ha något samband med trummor eller trumslagare i gången tid har förefallit mig troligt.

I utkanten av byn låg i min ungdom en liten gård som vi kallade Täppa. Den hörde tidigare till Katteruds hemman. Skogen har numera tagit över där och gömmer det som finns kvar av bebyggelsen. Härom året upptäckte jag att gården kallades Trummelyckan på den s.k. Hembygdskartan från senare delen av 1800-talet. Nu fick nyfikenhetens låga ny näring. Hade Trummargärdet och Trummelyckan något historiskt samband?

Nyfikenheten var som sagt väckt. Eftersom de gamla som levde i min ungdom inte

visste besked om gårdsnamnet så var det nog inte lönt att börja fråga personer nu, utan i stället ta församlingsböcker och lantmåterihandlingar till hjälp. Dessa kan ge svar på många frågor om det som varit.

Jag lyckades hitta protokollet till en skiftesförrättning från 1860. Här läste jag om bröderna Olof och Nils Där Väst som beslutat dela den gård de gemensamt ägde. Deras far Nils Olsson hade i Laga Skiftet 1838 angetts som gårdens ägare. Det jag läste var tydligen upprinnelsen till gården Trummargärdets födelse. I protokollet beskrevs nämligen hur Olof drog iväg med hälften av uthusen och halva bostadshuset till den del av ägorna som låg öster om landsvägen. Stenkällaren kunde man förstås inte så lätt flytta på, så Olof fick 16 riksdaler i ersättning av sin bror.

Gården föddes och fick ett namn. Men varför "Trømmerjaal"? Nu måste jag hitta något som hade med trummor eller trumslagare att göra.

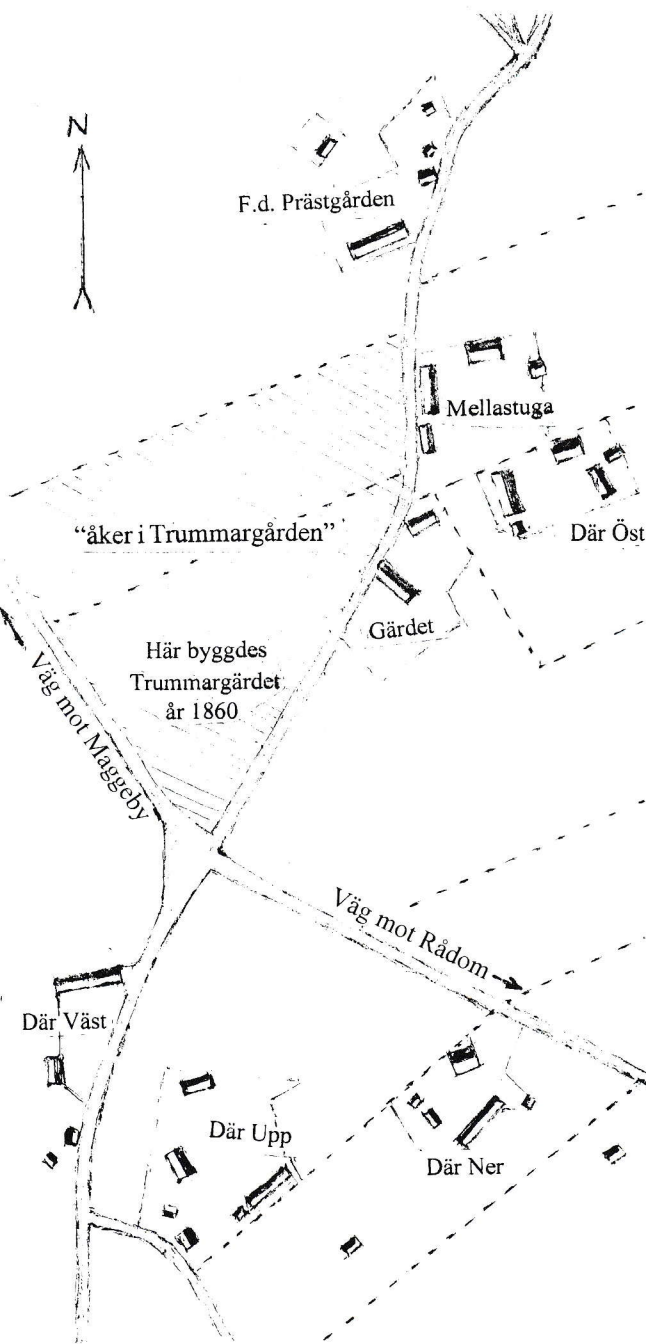
Det lyckades. Jag hittade en trumslagare i Östanåsmyra. Men han levde inte samtidigt med Olof och Nils utan långt tidigare.

Den blivande trumslagaren föddes 1754 eller 1755 i Askersby och hans namn var Erik Nilsson. Hans far hette Nils Ersson och tillhörde den gamla slakten i Askersby - ättlingarna till Gudmund Olofsson. Erik antog senare namnet Sundberg i samband med att han blev trumslagare hos Värmlands fältjägare.

Erik blev mot slutet av 1770-talet måg i Östanåsmyra åt Lars Nilsson och Britta Jönsdotter. Dessa hade kommit dit från Ullerud vid mitten av 1700-talet. Deras dotter Maria blev alltså trumslagare Sundbergs hustru och med henne fick han tre söner. Dessa kallade sig inte Sundberg utan tog namnet Eriksson efter sin far.

På nyårsdagen 1784 dog Marias far, enligt prästens anteckningar krossad av ett vedlass. Inte så långt efter denna tragiska händelse ryckte hennes man, Erik, ut i mili-

tärtjänstgöring. I en husförhörslängd kan man läsa att han 1783 var "illa anklagad". I en senare anteckning står att han 1784 rymt till "Noriket". Det skulle dröja 11 år innan han återvände till familjen. Marias syskon hade tidigare lämnat hemmet och hon hade nu bara sin gamla mor till hjälp att klara gården och de tre minderåriga barnen.

En del av Östanås by år 1838

(Skiss efter kartan till laga skiftet.)

Man beslöt att sälja Myra och det blev min förfader Jan Persson som flyttade in med sin familj. Säljarna behöll till en början en hel del av jorden, bl.a. den mark som nu utgör Trummargärdet plus en bred remsa från Mellastôga och ner till stora vägen. Området kallades senare i den s.k. taxeringslängden till laga skiftet för "åker i Trummargården". Man kan lätt föreställa sig att man i dagligt tal sa "Trömmerjaal"! Tydligt var det denna del av arvet efter den förolyckade vedköraren i Myra som hade fallit på dottern Maria och hennes trumslagare i främmande land.

Vi har hittat trumslagarens åker och därmed anledningen till denna åkers namn - ett namn som sannolikt användes redan på 1700-talet, kanske 70 - 80 år innan gården Trummargärdet byggdes.

Men vad menades med "Trummargården"? - Jo, jag tror vi har svar på även den frågan, men först skall vi se hur det gick för Maria och hennes barn. Till en början bodde både hon och modern kvar i Myra. Sedan har hon flyttat omkring med sina barn. En tid har hon haft en fristad på den gamla prästgården i Östanås. Sista tiden före makens återkomst till hembygden bodde Maria hos sin bror Jöns Larsson i Pålsby.

Trumslagare Erik Sundberg återvände hem 1795 och familjen slog sig ner i Katterud. - Ja, just i Trummelyckan eller Täppa som vi säger!

Detta torp tillsammans med deras gamla mark i Östanås, som i de gamla skifteshandlingarna kallades "åker i Trummargården", bildade tydligen vad man menade med **Trummargården**.

Familjen var nu återsamlad och man levde några år med varandra. Men Eriks och Marias söner, Nils, Lars och Jonas som var födda i Myra 1779, 81 och 83, hade nu börjat bli vuxna och Nils och Jonas flyttade tidigt ut. Lars däremot bodde hos föräldrarna tills han efter ett kort mellanspel

Boningshuset i Täppa år 1949

i det militära flyttade till Per Jonasson Där Öst som dräng 1823. Från 1828 var han antecknad som lösdrivare fram till sin död 1833.

Trumslagare Sundberg flyttade till Ivarsbjörke 1820 och var där antecknad som rotjon hos hattmakare Warling en tid, varefter han flyttade till Olof Hallstensson på Wahlberget i samma hemman och skrevs som fattighjon. Han avled där senare samma år.

I husförhörslängden för åren 1825 - 28 är hans änka fortfarande antecknad under Katterud, d.v.s. Täppa. Detta är det sista jag kan hitta om Maria Larsdotter i församlingsböckerna.

Täppa kom vid denna tid i andra händer likasom åkern nere i byn som delades upp. Till Myra återgick den del som nu utgör Trummargärdet och tillföll sedan gården Där Väst i Laga skiftet 1838.

Då är vi åter hos bröderna som 1860 delade sin gård mitt i tu. Vi fortsätter hos Olof Nilsson och hans familj i Trummargärdet.

Olof hade bildat familj innan han flyttade från Där Väst 1860. Hans hustru hette Karin Larsdotter och makarna hade sönerna Lars, Nils och Olof. Lars dog ung - samma år som han gjorde exercis vid Hälsinge regemente. Nils, som gjorde militärtjänst vid Moheda, flyttade tidigt hemifrån. Även Olof, yngste sonen flydde hemmet - för en tid. Efter en vistelse i USA kring sekelskiftet 1900 slog han sig ner i Trummargärdet 1905 och gifte sig med Elin Sätterlund.

Under Olofs frånvaro hade gården 1902 sålts till Olof Herman Ljungberg och hans hustru Maria. Redan året därpå sålde dessa till

Olof Herman och Anna Maria Haglund. Den hemvändande Olof Olsson och hans Elin köpte alltså tillbaka Trummargärdet 1905.

I den nya familjen föddes barnen

Lars Gunnar 1905,

Gustaf 1907,

Olof Wilhelm 1915 och

Ester Kristina 1917.

Den släkt som byggt upp Trummargärdet lämnade gården 1917 och in flyttade Emanuel Jansson från Östanåsmyra med sin hustru Elin och barnen

Erik f. 1912 och Oskar f. 1914. År 1920 fick pojkena en syster, Greta.

Ödet hanterade den unga familjen hårt. I juni 1923 rycktes Emanuel hastigt bort. Han var byggmästare och var med några medhjälpare på hemväg från Torsby, där de besökt ett bygge. De färdades på Fryken i en motorbåt som fattade eld mitt ute på sjön, varvid Emanuel omkom, medan de övriga lyckades klara sig tills räddning anlände. Ännu en olycka drabbade familjen när sonen Oskar omkom då han i tonåren deltog i en skidtävling i byn.

Året före Emanuel Janssons bortgång hade Trummargärdet åter bytt ägare. Nu följde en tid av täta ägarbyten. Bara en del av de följande ägarna hade s.k. lagfart på sina köp.

Olof Simon och Hulda Backlund köpte således gården 1922.

Axel och Emma Sundin tog över 1925 för att 1928 sälja till

Oliver och Hanna Maria Christensson.

Redan samma år sålde man till

Otto Herman och Ruth Bäcklund som innehade Trummargärdet fram till 1931 då

Amanda Hagelin skrev på ett köpekontrakt för att efter endast en månad överlåta köpet på Gustaf och Hilma Forsberg.

Familjen Forsberg innehade Trummargärdet i bortåt ett halvsekel, och bör närmare presenteras.

Gustaf var född 1896 och Hilma 1902 och hette som flicka Bergström. Makarna hade tre döttrar:

Ingrid f. 1920,

Birgit f. 1923 och

Nancy f. 1933.

(Forts.på sid. 23)

En tidig såg i Tvärån

av Olle Gustafsson

I september 1751 företog Häradsrätten i Fryksdalen undersökning på Bäcks, Skogsbergs, Sätters och Sätterstads skattejordägares begäran att få återuppbygga Tväråns Såg, där tidigare en gammal såg stått men förfallit. Undersökningen företogs av Häradshövding Carl von Numers och två nämndemän samt Skogsvaktare Jonas Damgren med början 20/9 1751.

Det befanns att Tvärån rinner mellan sjöarna Jangen och Hällsjön mellan Bäcks och Sätters ägor. Nära And. Petterssons i Bäck skvaltkvarn låg ännu några nedruttade stockar kvar efter den gamla sågen, som förföll under det nordiska kriget, men för vilken såg ägarna ändock fortsatt betala ränta tillika med bevillningen, vilket kunde bevisas med ett kvitto av år 1747. Själva vattfallet härstädes befanns vara av en tillräckelig höjd så att vattnet ovanför och nedanför till många musköthålls längd ständigt nedfaller från en stor höjd. Därför ock många skvaltkvarnar så ovanom som nedanom äro belägna.

Inte heller hindrades vattentillgången av det en mil därifrån anlagda Lövstaholms Jernbruk som med hälften av det framrinnande vattnet underhåller med en nyligen uppförd damm.

Beträffande tillgången på sågtimmer framhöll nämnden, att de aktuella hemmanen ha ansenliga furuskogar, varest länge till sågbräder icke annat behöver tillgripas än rotvältor och torr skog.

Vidare undersöktes hur mycket timmer för eget behov sökanden skulle behöva och hur många bostäder som var beroende av sågningen i Tvärånsågen.

På Östanbjörke bodde 9 åbor (1 hmn), Bäck 1/3 hmn 6 åbor, Skogsberg 1/4 hmn 5 åbor, Sättra 1/4 hmn 4 åbor, Sätterstad 1/8 hmn 2 åbor samt Olof och Lars Jansson i Askerud och Carl Larsson i Björke vilka

tillsammans utgjorde 29 bostäder och lika många åbor. Nämnden ansåg varje bostad behöva en halv tolfte sågtimmer, alltså tillsammans 14 1/2 tolfte. Till vilket ständiga sågbruk samma deras skogar prövas nog tillräckliga vara.

Nästa åtgärd var att pröva, vilka furu och sågbruk kunna hitintills närmast vara belägna, som kunna vara privilegierade till något fritt sågande antingen till Brukets betjäning eller till avsalu. Det visade sig att förutom Lövstaholms Bruk låg Björke stångjernsbruk på östra sidan Fryken 1/2 mil från Tvärånsågen.

Där fanns en Brukssåg som dock var inrättad endast för Brukets egen användning. Ytterligare en sågkvarn var belägen vid Stöpan på Frykens västra sida, men dit hade hemmanen på östra sidan aldrig levererat några sågblock och kunde för framtiden ej heller göra det på grund av höjder och svåra vägar.

Syrenämndens betänkande fann det skäligt för sin del att bifalla de sökandes anhållan att till husbehov och enskild förnödenhet få bygga en ny såg vid Tvärån. Protokollet är undertecknat av Häradshövding Carl von Numers. Men den nye Landshövdingen Nils Reuterholm avtog i en resolution av den 20/5 1752, hemmansägarnas anhållan.

De anlitade då v. Häradshövding Gunard Låstbom att anföra besvär hos kammarkollegiet året därpå. Av dennes besvärsskrivelse framgår att häradshövdingen hade anmodat Överjägmästare Herman Bellström att yttra sig i ärendet.

Denne hade i ett svarsformulär 26/12 1752 förklarat att han ansåg Tväråns sågbygge onödigt, eftersom hemmansborna kunde få sitt behov av bräder fyllt vid andra sågar i orten.

Landshövdingen ville ej tillstyrka bifall förrän en undersökning blivit gjord över

samtliga sågar i de sökandes hemort. Emellertid blev ingen sådan ny undersökning verkställd.

Gunard Låstboms besvärsskrivelse ankom till kammarkollegiet den 1/11 1753. Han framhöll bl.a. att en Häradssynerätts undersökning och protokoll borde äga högre vitsord än en överjägmästares yttrande.

Låstbom begär därför att den utlovade

undersökningen med det snaraste bör verkställas.

Hur ärendet sedan avlöpte framår av remisser i 1:a provinskontoret (nr 358/1755) vilka gäller sågen i Tvärån, som alltså synes ha blivit byggd.

Björkefors såg fanns redan 1760, en lego- och husbehovssägg.

Vid Björkens sänkning, 1860-61 revs sågen och försvann för alltid.

(Forts. fr. sid. 21.)

1935 härjade en polioepidemi i trakten. Äldsta dottern Ingrid blev ett offer för denna. Jag minns förstämningen i byn efter hennes tragiska bortgång.

Livet måste dock gå vidare.

Vid sidan om skötsel av den lilla gården arbetade Gustaf Forsberg som smed. Jag minns honom väl då han tillsammans med Arvid Sjökvist i dennes smedja i Maggeby bl. a. beslog oräkneliga par av bogträ till arbetsseklar.

Efter Gustafs bortgång 1967 bodde Hilma kvar åtskilliga år på sin gård.

Näste ägare, Arne Myrehed, som nu, i början av 2000-talet, innehar gården, övertog den 1979. Arne föddes 1928 i Östanåsmåra. Det var ju där som trumslagare Sundberg en gång på 1700-talet blev måg. Och det var ju genom sitt giftermål med Maria Larsdotter han blev ägare till bl.a. det gårde där gården "Trummargärdet" långt senare kom att byggas.

tre svanar

* solen
* vindarna
* bryter is
* befriande stor
* den
* stora sjön
* färgskalan
* skiftar
* indigoblå
* svarta vinddrag
* Antwerpenblå
* vita skimra
* tre svanar
* sjöar
* kan
* sina sagor

Foto: Evelyn Karlind

96 02 29

Roland Karlind

Register över artiklar i Sunne Hembygdsförenings årsskrift från utgivningsåret 1991 till och med år 2000

Bgd	Bygd. Artiklar om olika delar av bygden runt tätorten Sunne
Bio	Biografi
Div	Diverse
Emi	Emigrationshistoria
Fin	Finnarna
Fom	Folkminnen, uppteckningar, traditioner
För	Föreningsliv
Hbf	Hembygdsföreningen
Hbr	Hembygdsrörelsen
Hi	Historia

Kom	Kommunikationer
Krö	Krönika
Ky	Kyrkan
Min	Minnen, berättelser
Na	Natur
Po	Poesi
Sun	Sunne tätort

Vissa artiklar kan vara svåra att klassificera och återfinns därför under olika sökord. Avsikten har varit att komma så nära innehållet som möjligt.

Årgång, utgivn.år	Sida	Rubrik	Författare	Sök
1991				
1	2	Förord	Jansson, Hugo	Hbf
1	2	Sunne hembygdsförenings historia	Redaktionen	Hbf
1	5	Pär Larskällan. En hälsobrunn	Gustafsson, Olle	Hi
1	7	Medlemmar i Sunne Hembygdsförening	Redaktionen	Hbf
1	11	En stuga och dess historia	Olsson, Margit	Hi
1	13	Verksamhetsberättelse	Styrelsen	Hbf
1	14	Planerat program 1991	Redaktionen	Hbf
1992				
2	2	Förord	Jansson, Hugo	Hbf
2	2	Program och aktiviteter för 1992	Redaktionen	Hbf
2	3	Verksamhetsberättelse för 1991	Styrelsen	Hbf
2	6	Widéns Cykel o. Motorverkstad	Jansson, Hugo	Sun, Hi
2	6	Bokrecension, Wermlandia nr 4	Redaktionen	Div
2	7	Maja i Lutbacken	Linnarud, Arne	Fom
2	11	Folkskolan i Sverige 150 år	Redaktionen	Hi
2	14	Om Bro-Ville och annat	Hedin, Per	Min
2	16	Våra torp. Rapporter från verksamhet	Rytters, Annika	Bgd
2	17	Säterinventering i Östra Sunne	Gustafsson, Olle	Bgd
2	19	Intervju. Sara Langfos, Rut Mård	Toremark, Sven	Bio, Hbf
1993				
3	2	Förord	Jansson, Hugo	Hbf
3	2	Program för 1993	Redaktionen	Hbf
3	3	Verksamhetsberättelse för 1992	Styrelsen	Hbf
3	5	Fryksdalsord	Redaktionen	Div
3	6	Hembygdifesten. Martin Gustafsson, en känd fryksdalsprofil	Ödman, Fred	Bio
3	8	Reflektioner kring en rättskaffens persons kontakter med rättvisan	Ceder, Sven	Div

Årgång, Utgivn.år	Sida	Rubrik	Författare	Sök
3	9	Om gammal tradition	Olsson, Margit	Fom
3	10	Folkskolan 150 år - och 4 skolhus	Olsson, Margit	Hi
3	12	Magister Arbman	Hedin, Per	Bio
3	17	Ett gammalt recept	Jämfält, Peter	Div
3	18	Bonde-minnen	Jansson, Ester m fl	Fom
3	20	Släkthistoria från gamla tider (Hällsjön, Arnstorp)	Karlsson, Lilly efter M E Dahlman	Bio
3	21	Jubelår 1993, Svenska kyrkan	Toremark, Sven	Ky
1994				
4	2	Förord	Jansson, Hugo	Hbf
4	2	Program och aktiviteter	Redaktionskommittén	Hbf
4	3	Verksamhetsberättelse	Styrelsen	Hbf
4	4	Nils Holgerssons underbara resa	Redaktionen	Hi
4	5	Per Hedin. En minnesruna	Ödman, Fred	Bio
4	5	Den gamla kvarnen	Hedin, Per	Bgd
4	7	En 95-åring berättar	Olsson, Margit	Bio
4	9	Rekning för gort arbete till Nyeds körka	Bergendal, Erik	Div
4	10	Släktgården	Olsson, Margit	Bgd
4	10	Blåbandsföreningen Trofast i Tomthult	Gustafsson, Olle	För
4	11	Trafikpolitik förr och nu	Redaktionen	Kom, Hi
4	11	Bonde-minnen, Vägbygge	Jansson, Hugo	Min, Fom
4	12	Bonde-minnen, Höbärgningen	Nyström, Gunilla	Min, Fom
4	13	Rakknivsfabrik i Sunne	Redaktionen	Sun
4	13	Gjutjärnssitsen	Gunnar i Askersby	Min, Fom
4	15	Historier	Gustafsson, Olle	Div
4	16	Sundsviks såg och hyvleri	Jansson, Hugo	Sun
4	18	Från Sunne JUF-avdelnings arkivhandlingar	Redaktionen	För
4	20	Hembygdsföreningens medlemmar 1993	Redaktionen	Hbf
1995				
5	2	Förord	Jansson, Hugo	Hbf
5	2	Program och aktiviteter 1995	Redaktionen	Hbf
5	3	Släktgård: "När Fabbran" i Norra Näs	Olsson, Margit	Bgd
5	4	Ås, Sunne 10 januari 1995	Redaktionen	Min
5	6	Karsbols tegelbruk	Gustafsson, Olle	Bgd
5	10	Mästerskytten Verner Vermelin	Ödman, Fred	Bio
5	10	Några personer från Jon-Oschan i Askersby - Askersbygården på SHF	Olsson, Margit	Bgd
5	12	En kärngubbe. 90-årige Nils Jansson berättar om gamla Sunne (F-B 1925)	Berth	Sun
5	14	Fakta om "Lugg-Per" (F-B 1981)	Gerdin, Bertil	Bio
5	14	När vi var små	Jansson, Gunnar	Min
5	16	Vår och sommar i Sunne Kyrka	Toremark, Sven	Ky
5	18	Sunne-Joroinen tur och retur	Linnarud, Arne	Fin
5	19	Släkten Suhonen från Värmland besökte tjocka släkten i Jäppilä	Linnarud, Arne	Fin
5	20	Verksamhetsberättelse för år 1994	Styrelsen	Hbf
5	22	Fryksdalens Travsällskap (90 år)	Nilsson, Lars	För
5	24	Kommunala indelningsändringar	Ödman, Fred	Bgd
1996				
6	2	Förord	Gustafsson, Olle	Hbf
6	2	Program för Hembygdsföreningen 1996	Redaktionen	Kbf
6	3	Verksamhetsberättelse 1995	Styrelsen	Hbf
6	4	Släktgården Vid Sjön i Ivarsbjörke	Olsson, Margit	Bgd
6	6	Om lantliv i Östanäs och verskonst i Uppsala	Myrehed, David	Bgd
6	9	Gunnar Almgren berättar	Olsson, Margit	Sun

Årgång Utgivn.år	Sida	Rubrik	Författare	Sök
6	12	Finnbäckhult på Edsbjörke utskog	Gustafsson, Olle	Bgd
6	14	Från fångstland till småindustri-Sonne kommun under 7000 år	Myrdal-Runebjerg, Eva	Hi, Na
6	15	Fryksdalsord	Redaktionen	Div
6	16	Några bilder från 20-talets Tøsseberg	Meric, Kerstin	Bgd
1997				
7	2	Förord	Jansson, Hugo	Hbf
7	2	Program och aktiviteter 1997	Styrelsen	Hbf
7	3	Verksamhetsberättelse för 1996	Styrelsen	Hbf
7	5	Kulturminnesinventering i Värmland - Skog & Historia 96	Myrdal-Runebjerg, Eva	Hi, Na
7	6	Karl Olsson - till minne	Jansson, Hugo	Bio
7	8	Hundraåriga flaggstängen i Askersby	Jansson, Gunnar	Bgd
7	10	Vem är "Pia i Bräcka"?	Olsson, Hans, Pia	Bio, Po
7	12	Per Hedin	Wennberg, Lars	Bio
7	12	Mästaren från Vitteby	Hedin, Per	Krö, Bio
7	14	Trolldom och gäddfiske	Magnusson, Ragnar	Min
7	15	Tåkka viling	Pia i Bräcka	Po
7	16	Mellbyskolans historia	Jansson, Hugo	Hi
7	19	Besöksvärda småsjöar i Sonne socken	Kihlstadius, Roland	Na
1998				
8	2	Förord	Jansson, Hugo	Hbf
8	2	Hembygdsföreningens aktiviteter	Redaktionen	Hbf
8	3	Verksamhetsberättelse	Styrelsen	Hbf
8	5	Fryksdalsbanan	Carlvik, Åke	Kom
8	6	Ett respektfullt möte	Olsson, Hans	Bio, Hi
8	7	Den gamla visthusboden	Gustafsson, Albert	Krö, Bgd
8	8	Vilken fågel söker vi?	Svensson, Anna	Div
8	9	Hans Wangsten utsedd till hedersmedlem	Wennberg, Lars	Bio, Hbf
8	10	Bland salta gossar och tatueringar	Müller, Lars	Div
8	12	Till minne av sunnebördige Bo Jansson	Redaktionen	Bio
8	14	Hånsjö skola och mina relationer till denna inrättning	Magnusson, Ragnar	Min
8	16	Rubens färghandel.(Foto)	Redaktionen	Sun
8	17	Röjningsrösen i Fryksdalen	Myrdal-Runebjerg, Eva	Hi, Na
8	19	Trivselkväll i Torsberg	Pia i Bräcka	Po
8	20	Upptecknade minnen om "Halland"	Bengtsson, Göran	Krö, Min
8	24	Dä ä int folk	Pia i Bräcka	Po
1999				
9	2	Förord	Müller, Lars	Hbf
9	2	Planerade aktiviteter	Redaktionen	Hbf
9	3	Verksamhetsberättelse	Styrelsen	Hbf
9	6	Bergsbro. En handelsbod i Tomthult	Gustafsson, Olle	Bgd
9	9	Till minne av Wilhelm "Ville" Larsson	Olsson, Hans	Bio
9	10	Sonne Hembygdsförenings teckningstävling med motiv ur Selma Lagerlöfs författarskap	Wennberg, Lars	Hbf
9	13	Kommunala mellanskolan i Klockargården ödelagd av brand.(Ur tidning 1932)	Redaktionen	Sun
9	14	Nykterhetsföreningen Trofast i Tomthult	Gustafsson, Olle	För

Årgång Utgivn.år	Sida	Rubrik	Författare	Sök
9	16	Livet förr i Askersbygården	Olsson, Hans	Hi, Hbf
9	19	Gamla och nya "Gerda af Gefle" - Nordens sista handelsbrigg	Müller, Lars	Hi
9	23	Göran i Kvarntörp	Pia i Bräcka	Po, Bio
9	24	Historien om en cykel	Magnusson, Sten	Hi, Hbf
9	25	Kristiden, Sunnemårten och andra hågkomster	Magnusson, Ragnar	Min
2000				
10	2	Förord	Skyllkvist, Sten-Åke	Hbf
10	2	Planerade aktiviteter	Styrelsen	Hbf
10	3	Verksamhetsberättelse	Styrelsen	Hbf
10	4	Några tankar kring ett gammalt foto	Olsson, Margit	Bgd, Min
10	6	Till minne av Magnus Svensson Rapp, alias Luffar - Magnus	Gustafsson, Olle	Bio
10	8	Nya hedersmedlemmar i Sonne Hembygdsförening	Styrelsen	Hbf, Bio
10	10	PQ-kultur, gårdshistoria och jordbruksmuseum	Bengtsson, Göran	Hi, Bgd
10	18	Ett härligt stycke tyg - om korkåpan i Sunne kyrka	Müller, Lars	Ky
10	21	Vålberga brunn	Kvarnåsen, Gunnar	Hi, Bgd
10	23	Ja ska jämt	Pia i Bräcka	Po
10	24	Häxan i Granbäck	Linnarud, Arne	Hi, Fom
10	26	Foton från Tosseberg	Meric, Kerstin	Hi, Div
10	29	Den vedervärdiga timmerhuggningen	Magnusson, Ragnar	Min

GÖR EN VANDRING FRÅN HELVETE TILL HIMMEL

Sonne Kyrka - "Fryksdalens Domkyrka" - är en symbol för världsalltet.

Hon - liksom landets övriga 3.700 kyrkor skall vara en mötesplats för himmelen och jorden, för livet nu och livet efter detta. När du stiger in i kyrkorummet börjar du en vandring genom ditt eget liv, från dopet till evigheten, från underjorden i väster till himlen i öster, genom kyrkporten till koret. Det är den heliga vägen - via sacra.

Sonne Kyrka i tiden - ett kulturarv!

För information om Gudstjänster och annan verksamhet: tel.0565-688550. Sonne Kyrka är öppen dagligen kl. 08.00-16.00, sommartid 08.00-20.00.

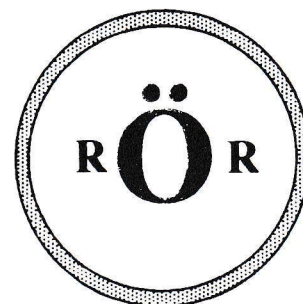
VÄLKOMMEN!

Ingvar Enqvist

SUNNE: 0565-123 18, 010-204 24 56

Carlssons

Mellby 26
686 91 Sunne

tel 0565-311 19
010- 2813959

**När det skall firas!
Vi har presenten.**

**Glas Porcelain Husgeråd
Väskor och Leksaker**

**När innehållet är viktigare
än förpackningen
är förpackningen viktig!**

Tetra Pak

Tetra Pak Packaging Material AB

Box 502

686 28 Sunne

0565 - 688 000

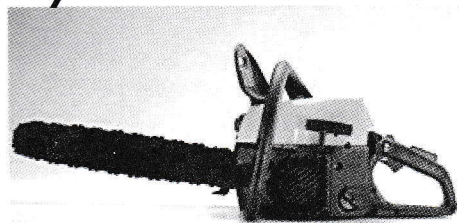
SUNNE-BAZAREN

GLAS • PORSLIN • VÄSKOR • PRESENTER • LEKSAKER
Kvarngatan 19, Sunne • 0565 - 106 19

PARTNER

Motorsågar. Röjsågar. Tillbehör
Försäljning & reparationer*
**alla märken*

Nyhet: Partner 461

d-comp ventil för lättare start
Justerbar oljepump
3.3 HK. Pris 2.795:- inkl. moms

NORELLS

CYKEL • TRÄDGÅRD • SKOG
Kålgårdsg. 9, V Ämtervik. Tel. 0565-502 28

www.helmia.se

BEHÖVER DU HYRA BIL?

besök

www.helmia.se

Helmia

Norrgårdsg. 1, Sunne • 0565-74 40 00

Helmia Bil - bygger på förtroende-

NAO

ENTREPRENAD AB SUNNE

0565 - 127 19, 120 17
Mobiltfn. Allan 070 - 6449700

OMBUD FÖR
NORSK HYDRO

Järnbolaget.

- Hem och Industri -

TORSBY

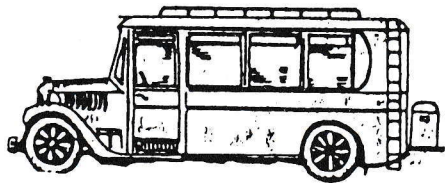
0560-12040

SUNNE

0565-13520

HAGFORS

0563-12090

JÖNSSONS BUSS

- ett 70-årigt familjeföretag

Bussbeställningstrafik för
sällskapsresor upp till 63 personer.

Busslinjetrafik

Tel. 0565 - 921 22
0565 - 921 65

Modern bank med
bygde- och kulturtraditioner.

Vi är enda banken i kommunen
som har fyra bankkontor.

Välkommen in!

Fryksdalens Sparbank
www.fryksdalenssparbank.se

Sunne Lysvik Gräsmark V:a Ämtervik

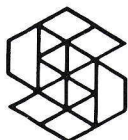
VI KAN DET VI SÄLJER!

I vår butik finner du allt
som bör finnas i en
välsorterad färghandel
Färg - Vägg - Golv - Kakel - Städ
Markiser - Hobbyart
Uthyrning av slipmaskiner
högtryck, kakelverktyg, mattvätt
städmaskiner m.m.

Pröbbsbutiken

Välkommen in!

**BROBY
FÄRGHALL**

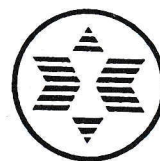

Bryggargatan 3 • 0565 - 107 20

Spektrum

expert

Vi är vad vi heter.

Kvarngatan 27, Sunne
Tel. 0565-129 23

M=Vivo= -En god affär
alla dagar
till 22!

Matkassen

KRISTINEHAMN • TEL. 0550-808 21
SUNNE • TEL. 0565-102 95

RAMSTRÖMS TRYCKERI

i Fryksdalen
sedan 1919

Telefon: 0565-140 50 • Fax: 0565-71 15 25
Box 55 • 686 22 Sunne • Sundgatan 13
E-mail: ramstroms.tryckeri@sunne.mail.telia.com

ÅKES
EL & BYGG AB

ELON
Butik

Badhusg.7 SUNNE
☎ 0565-178 70

EL & VVS INSTALLATIONER HUSHÅLLSMASKINER

VI FÖR ALLA MARKNADENS
LEDANDE VITVARUMÄRKEN

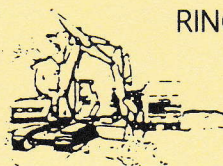
HUSQVARNA □ CYLINDA □ MIELE

ELEKTROHELIOS □ BOSCH □ AEG

WHIRLPOOL □ GORENJE □ ELVITA

m. fl.

SUNNE LBC MITT I SAGANS LAND

RING OCH BESTÄLL ELLER BEGÄR
OFFERT PÅ

TRANSPORTER
AV ALLA SLAG

Vi förmedlar:

Hjullastare □ Grävmaskiner □ Bandtraktorer
Väghyvlar □ Maskintrailer
Containertransporter, m. m.

Vi levererar också:
MAKADAM • MATJORD
SAND • GRUS

SUNNE LBC

0565 - 711255

Välkomna till

**HEMBYGDSFÖRENINGENS
ÅRSMÖTE**

sönd 11 mars 2001 kl 15.00

Ur programmet:

Underhållning

✱

Årsmötesförhandlingar

✱

Kaffeservering

✱

Pris: 30 kr.